

Svar på høring fra Kirkerådet:

«Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser»

Fra Varden menighetsråd, Stavanger.

Høringsspørsmål 1:

1A: Det har ikke vært noen signifikant endring i gudstjenesteoppmøte ifm reformen verken når det gjelder antall, aldersgruppedeling eller kjønnsfordeling. Gudstjenesteoppmøtet går sakte nedover.

1b: Selve prosessen rundt reformen fungerte ikke optimalt. Det var opprinnelig et ønske om å komme yngre mennesker i møte – og man ønsket å inkludere dem i arbeidet med den lokale grunnordningen. Men verken i premissene for utarbeidelse av ny grunnordning eller i forslagene som ble brukte som alternativer til de ulike ledd – eller i de lokale reform gruppene – hadde yngre mennesker noen tydelig og selvstendig stemme. I den grad yngre ble involvert hos oss – var de såpass unge at de ble passive deltakere – som mer fylte opp aldersspredning på et skjema – enn å fylle opp den nye liturgien med sine ulike språk.

1C: Man bør ha et særlig fokus på hva slags språk mennesker snakker i dag. Både liturgisk, språklig og musikalsk lykkes vi ikke å nå yngre. Vi mister dem til menigheter i Stavanger som IMI, Karisma, Hillsong og Sentrumsmenigheten. Prinsippet om at vi skal «lære de unge å like gudstjenesten» (som ofte høres som et mantra i konfirmasjonsundervisning) – kan stå i fare for å velte hele vår mulighet for reell dialog med yngre i gudstjenestens rom.

1D: Den gamle gudstjenesteboken var på mange måter enklere å bruke for de som lager gudstjenester. Med de nye liturgiske rammene oppleves det lett som slitsomt å stadig skulle lage nye lokale ordninger for alle de ulike typer gudstjenester. Når det nå på toppen skal nedjusteres antall valg for liturgisk musikk – oppleves hele reformen som en delvis u-sving. Reformen har vært svært slitsom for mange – og bevegelsene nå føles riktige – men man sitter gjerne igjen med en følelse av å ha brukt svært mye energi og arbeidstid (som har gått ut over annet menighetsarbeid) til en jobb som til syvende og siste kanskje heller burde vært kjørt på et annet nivå i kirken. Gudstjenestelivet trenger en stor variasjon av ordninger å velge mellom – og vi trenger også å få inn i våre rom liturgier som gir mulighet for gudstjenestereformer som likner på mer lavkirkelige modeller – der vi ser ungdom og barn føler større grad av tilhørighet.

Høringsspørsmål 2:

Ordnningen bør åpne for tillit til de lokale gudstjenesteansvarlige – dvs. det holder å melde til prost dersom man gjør «vesentlige» endringer i lokal grunnordning.

Høringsspørsmål 3:

3a: Ledd 1 forberedelse bør fremdeles være et «kan»-ledd. Her er det ulike lokale forhold eller tradisjoner som bør få tale sterkest. Dette er en ide som ligger utenfor gudstjenestens innramming av klokkeslag – og bør derfor overlates til det lokale menighetsrådets avgjørelse mht innhold.

3b: Dette fungerer godt – og bør fremdeles være formulert «kortfattet».

3c: Det bør være valgfritt hvorvidt menigheten skal stå under inngangssalme. Det å stå i kirkerommet er alltid en handling som står i fare for aktivt å ekskluderer flere grupper med nedsatte funksjonsevner – samt alle barna.

3d: På samme måte som inngangssalme vil enkelte grupper bli ekskludert når «menigheten» står. Det gjør at «menigheten» defineres som de funksjonsfriske og «høye». Når presten ønsker velkommen og har intimasjon – er det avgjørende å kunne se flest mulig og at alle opplever seg som sett og inkludert i det gudstjenestefeirende fellesskapet. Det er en fare ved mye av vår liturgi at den er laget for høyt utdannede, velfungerende, friske og voksne.

3e: Samlingsbønnen bør være valgfri. Det kan bli en tung start på enkelte gudstjenester – og man bør være fri til å velge denne bort.

3f: Språklig sett må man ta både dagens kirkegjengere og dagens potensielle kirkegjengere på alvor. Det å bruke et kanaans språk er ikke lenger noe som får mennesker til å føle på en slags ydmykhet overfor noe som er stort og mektig. Generelt søker ofte dagens unge Gud som venn – og ikke Gud som uforståelig autoritet. Ord som barmhjertig, synd, neste – har ikke nødvendigvis den funksjon man kanskje skulle ønske de hadde.

Når det gjelder selve syndsbejnelsen blir det lett feil å bruke ordet «vi» - «vi» har ikke definisjonsmakt for hvordan «vi» har det i vår relasjon til Gud. På den annen side kan ordet vise til det umiddelbare menighetsfellesskapet – og skape grad av tilhørighet og samhørighet.

Enten må det endres til «jeg» eller det bør legges inne et modifierende «ofte» - eller begge deler. Tiden kan også gjerne være kontinuerlig presens: Hellige Gud, du vår skaper jeg vender meg ofte bort fra deg.

Dersom en framholder «vi»-et som et slags skjebnefellesskap i menigheten kan vi foreslå: «Hellige Gud, du vår skaper: Vi vender oss ofte bort fra deg. Tilgi oss og lær oss å tjene deg og våre medmennesker.»

Syndens makt kan endres til noe som samsvarer med aktuelle ord fra samtiden som beskriver det samme.

Det å sette mennesker fri er komplisert å bruke som uttrykk – er vi noen gang fri? Tjener vi noen gang egentlig vår neste etter Guds vilje?

Ordet neste er også en unødvendig språklig barriere.

Kanskje mulig formulering: Tilgi oss og inspirer oss til å tjene deg og vår medmennesker slik Jesus lærte oss.

3g: Kyrie leddet fungerer godt som gjenkjennelse – men det fungerer ikke godt rent pedagogisk for barn og også for voksne som er kirkefremmede. Det er et av mange ledd i gudstjenesten vår som er såpass lite intuitive at det blir et «innside» språk.

3h: Her er det flott at lovsang kan benyttes som alternativ.

3i: Kollektbønnen/dagens bønn bør fortsatt være et valgfritt ledd.

Høringstema 4:

4a: Ingen kommentar. Enig i at det bør strykes.

4b: Leddet bør også kunne strykes – noe som hos oss i dag praktiseres ofte – for at gudstjenestene ikke skal bli for lange.

4c: Halleluja leddet er fremmed i vår lutherske kirke for en hel generasjon og bør ikke bli et fast ledd. Det fører til en slags høykirkeliggjøring av gudstjenesten som vi sannsynligvis ikke vil vinne noe på. Tvert i mot.

4d: Ingen kommentar.

4e: Ingen kommentar.

4f: Ingen kommentar.

4g: Ingen kommentar

4h: Se tidligere kommentar.

4i: Her er vi delt hos oss: Noen tenker at både bønnevandring og ofring bør legges inn i nattverdliturgien – og disse bør skje parallelt med nattverdutdelingen.

Andre mener derimot at det kan være uheldig å kople offer sammen med nattverden.

Høringstema 5:

5a: Det er flott å variere – men det å knele under nattverd bør være hoved-form.

5b: I tråd med dagens norske språk – er det selvsagt ordet «kropp» som bør brukes. Samtidig kan enkelte ord som ikke er i bruk i dagligtale inngi en grad av høytidsfølelse. I denne saken er vi derfor delt – og vi ser at begge uttrykksformer kan ha positiv effekt på ulik måte og i ulik kontekst.

5c: se 4i

5d: Ingen kommentar.

5e: Enig. Opprinnelig var det kun brødsbrytelsen ved inngangen til kjærlighetsmåltidet.

Til barn bør man gjøre det enkelt og godt: Herren velsigne deg og bevare deg!

Når man sier «føre deg til det evige liv» kan dette for et barn gi svært negative assosiasjoner. Hva betyr det at noen fører en? Og særlig for et barn. Barns temporale virkelighet kan gjøre at dette oppfattes som et ønske om at Gud skal føre dem over i et evig liv – og ut av dette livet – med en svært usikker tidsangivelse. Vurderingen som er gjort her er sikkert velment – men blir etter min mening pedagogisk og språklig svært feil.

For de avsluttende erklæringsord og bønn bør det gjøres en språkvask. Ordene «Vi har tatt imot Jesus Kristus» er anakronistisk og bør unngås.

5f: Ingen kommentar.

Høringstema 6.

Ingen kommentarer.

Høringstema 7.

Ledd22. Salme.

Når menigheten står ekskluderes mange enda mer fra fellesskapet enn når menigheten sitter.

Ledd 23. Ingen kommentar.

Ledd 24. Ingen kommentar.

Ledd 25. Ingen kommentar.

Høringsspørsmål 7. Ingen kommentar.

